

تأثیر شاخص های عملکرد مالی و پیامدهای حسابرسی بر خوانایی گزارشگری مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بازار سرمایه ایران یعقوب حسین پور^۱ ناصر ایزدی نیا^{۲*} حمزه محمدی خوشئی^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۰۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۱۳

چکیده

مدیران و حسابرسان در فرایند عملکرد و حسابرسی در سالهای اخیر به نحوه ارائه اطلاعات و قابلیت خوانایی گزارشگری مالی توجه ویژه ای دارند و تلاش در مدیریت آن دارند. مدیران با فرضیه مبهم سازی مدیریت، به دنبال مبهم سازی و پنهان کردن اطلاعات از طریق پیچیده کردن و شفافیت کمتر در گزارشگری مالی هستند. از طرفی حسابرسان نیز در تلاش برای ارزیابی مخاطره قراردادهای حسابرسی با صاحب کاران می باشند. هدف این پژوهش، بررسی تأثیر شاخص های عملکرد و پیامدهای حسابرسی بر خوانایی گزارشگری مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. در این پژوهش از بازده دارایی به عنوان شاخص عملکرد و از تأخیر گزارش حسابرسی و تغییرات حسابرسی به عنوان پیامد های حسابرسی و برای سنجش خوانایی از شاخص فوگ استفاده گردیده است. داده های ۱۵۲ شرکت با روش نمونه گیری حذفی برای دوره زمانی ۱۳۸۹ الی ۱۳۹۸ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. روش پژوهش از نوع تحلیل رگرسیونی و پانل دیتا بوده و برای آزمون مدلهای پژوهش از رویکرد حداقل مربعات تعمیم یافته استفاده شده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها نشان می دهد که بازده داراییها بر خوانایی گزارش های مالی تأثیر منفی و معنی داری دارد. و همچنین تأخیر گزارش حسابرسی بر خوانایی تأثیر مثبت و تغییرات حسابرسی بر خوانایی گزارش حسابرسی تأثیر منفی و معنی داری دارد.

واژه های کلیدی: شاخص عملکرد مالی، پیامد حسابرسی، خوانایی گزارشگری مالی

^۱ دانشجوی دکترای حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران
(yhp.hosseinpour@gmail.com)

^۲ دانشیار حسابداری، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران (نویسنده مسئول)، N.Izadnia@ase.ui.ac.ir

^۳ استادیار حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران
(mohammadi.khosh@yahoo.com)

۱-مقدمه

گزارش های مالی سالانه شرکتها، همواره یکی از مهم ترین منابع اطلاعاتی برای تصمیم گیری فعالان بازار سرمایه محسوب می شوند. با وجود این، نکته حائز اهمیت این است که اطلاعات در صورتی برای تصمیم گیری ها مفید خواهد بود که از نظر استفاده کنندگان به آسانی قابل فهم باشد. از این رو، قانون گذاران بازار سرمایه از جمله کمیسیون بورس و اوراق بهادار، همواره بر اهمیت خوانایی و قابلیت فهم گزارش های مالی در حفاظت از منافع سهامداران تاکید داشته اند (حسن، ۲۰۱۷). کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا در سال ۱۹۶۷ یک گروه مطالعاتی برای ارائه رهنمود هایی به منظور بهبود خوانایی و قابلیت فهم رویه های افشای شرکتها تشکیل داد. این گروه در گزارش تحت عنوان گزارش ویت منتشر شد، توصیه می کرد از آنجا که همه سرمایه گذاران قادر به فهم سریع گزارشات پیچیده تر شرکتها نیستند، لذا، شرکتها باید از انتشار گزارشهای پیچیده، طولانی و یا زاید، خودداری نمایند (سرهنگی و همکاران، ۱۳۹۳). بر این اساس فرضیه مبهم سازی مدیریت بیان می کند، انگیزه مدیران، می تواند موجب مبهم سازی و پنهان کردن اطلاعات، از طریق افشا های با شفافیت کمتر شود. مدیران می توانند اطلاعاتی را که به افشای آنها تمایل ندارند، پنهان کرده و موجب دشواری درک گزارشگری مالی برای سرمایه گذاران شوند. و این زمانی است که عملکرد شرکت ضعیف باشد (آجینا و همکاران، ۲۰۱۶). در این رابطه، لی (۲۰۰۸) معتقد است گزارش های سالانه شرکتهایی که دارای سود کمتری هستند، طولانی و پیچیده تر و غیر شفاف تر از سایر شرکتها است.

از طرفی دیگر حسابرسان با افزایش تلاش حسابرسی و پذیرش صرف ریسک بیشتر، ریسک پروژه حسابرسی را مدیریت می کنند. (سیمونیک، ۱۹۸۰). یکی از راهکارهای مواجهه با ریسک حسابرسی، افزایش تلاش های حسابرسی است که از طریق کاهش ارائه های نادرست، ریسک ذاتی و ریسک تجاری حسابرس را کاهش می دهد (دفوند، چی و زنگ، ۲۰۱۶). با وجود این ممکن است، افزایش تلاش حسابرسان به صدور گزارش حسابرسی با تاخیر، منجر شود. تاخیر گزارش حسابرسی بیانگر تلاش حسابرس است (نیچل و بین، ۲۰۰۱). اگر تلاش حسابرسی نتواند ریسک حسابرسی را به سطح قابل قبول کاهش دهد، ممکن است راهکار دیگر حسابرسان برای کاهش ریسک، کناره گیری از پروژه حسابرسی خواهد بود. بنابراین اگر گزارشگری مالی سالیانه با خوانایی کمتر، به افزایش ریسک حسابرسی منجر شود، انتظار می رود که حسابرسان به طولانی تر کردن زمان صدور ارائه گزارش حسابرسی برای کسب شواهد کافی، و عدم پذیرش صاحب کاران پر ریسک اقدام کنند. با توجه به اینکه گزارشگری مالی سالیانه، مثل گزارش حسابرس، یک شاخص مهم در تصمیم های سرمایه گذاران است (پرویتس و همکاران، ۱۹۹۴) و نهاد های تدوین استاندارد و مقررات، به دلیل پیچیدگی زبان در گزارشگری مالی، به شرکتها انتقاد کرده اند. بر

اساس شواهد ارائه شده از پژوهش‌های پیشین، این پیچیدگی برای سرمایه‌گذاران پر هزینه است (یو و ژانگ، ۲۰۰۹) و با در نظر گرفتن این موضوع مدیریت شرکت مسئول تهیه گزارش‌های مالی سالانه و حسابرس مسئول بررسی و اظهار نظر در رابطه با صورتهای مالی است و سرمایه‌گذاران بر گزارش حسابرس اتکا می‌کنند.

وجه تمایز پژوهش حاضر با پژوهش‌های پیشین از جمله پژوهش عباس زاده و همکاران (۱۳۹۸)، در آن است که در پژوهش حاضر بررسی می‌شود که آیا شرایط حاکم بر ارائه گزارش حسابرسی می‌تواند باعث تغییر خوانایی گزارش حسابرسی بشود یا خیر؟ به عبارت دیگر شرایط شرکت و بازده را در نظر گرفتیم، تاخیر گزارش حسابرس (یعنی حسابرس هر چه در اجبار زمانی قرار می‌گیرد آیا بر خوانایی تاثیر می‌گذارد یا خیر؟ و همچنین اگر حسابرس را تغییر دادیم باعث افزایش یا کاهش خوانایی می‌شود؟ در حالی که در مطالعه عباس زاده و همکاران (۱۳۹۸) صرفاً بررسی این است که اساساً آیا متغیر خوانایی، متغیری هست که قابل اندازه‌گیری باشد به عبارت دیگر بین موسسات حسابرسی، خوانایی تفاوت دارد یا نه؟ آیا حسابرسان خوانایی مختلفی ارائه می‌کنند؟ و صرفاً موضوع خوانایی بررسی می‌شود. در حالی که در پژوهش حاضر، شرایط حاکم بر شرکت و شرایط حاکم بر حسابرس و اقدامات صورت گرفته جهت تغییر حسابرس به جهت حصول خوانایی بیشتر و کمتر انجام می‌شود.

از جهت دیگر در پژوهش حاضر، خوانایی به عنوان متغیر جدید یا اولیه مطرح نیست در صورتی که در پژوهش‌های مورد اشاره، صرفاً بررسی می‌شود که آیا خوانایی متغیر قابل پذیرفته شده ای است یا خیر؟ نکته بعد اینکه در پژوهش حاضر، قاعدتاً اگر نتیجه حاصل، نشان دهد که خوانایی افزایش پیدا می‌کند یا نه؟ نشان می‌دهد که محتوای اطلاعات گزارش حسابرس با شرایط حاکم می‌تواند تغییر کند در حالی که در پژوهش مورد اشاره، اساساً شرایط در نظر گرفته نشده است. موضوع دیگر در پژوهش حاضر، اجبار حاکم بر حسابرسی در نظر گرفته می‌شود که نه تنها در تلاش حسابرسی لحاظ نمی‌شود بلکه این اجبار می‌تواند حسابرس را قدری در رسیدگی با محدودیت مواجه کند و این محدودیت باعث شود ناخودآگاه، برای اینکه حسابرس خود را در برابر ریسک محافظت کند از محتواهای با خوانایی کمتر و محدودتر استفاده کند. بنابراین این موضوع حائز اهمیت است که اگر خوانایی در شرایط تحت فشار می‌تواند تعدیل بشود، کم یا زیاد شود قاعدتاً این موضوع مهمی است که از این لحاظ باید مورد توجه قرار گیرد. ضمناً با تغییر حسابرس که تا کنون بررسی نشده است که آیا می‌تواند محتوای گزارش حسابرسی را تغییر دهد یا خیر؟ در صورتی که اگر تغییر حسابرسی محتوا را کم کند بنابراین می‌تواند نکته منفی باشد و حائز اهمیت است.

در این پژوهش با استفاده از مبانی نظری متغیرهای پژوهش و با استفاده از یافته های پژوهش های پیشین، فرضیات تدوین و مورد آزمون قرار می گیرند. در پژوهش حاضر از داده های شرکتها برای دوره ده ساله با استفاده از پنل پویا و برای آزمون مدلها از رویکرد حداقل مربعات تعمیم یافته برای حل مشکلات مربوط به خود همبستگی و ناهمگنی استفاده گردیده، تا بتوان یافته های قابل اتکا و قابل تعمیم بدست آورد.

نتایج پژوهش می تواند از طرفی موجب بسط مبانی نظری پژوهش های گذشته در ارتباط با عملکرد شرکتها باخوانایی گزارشگری مالی و از طرفی دیگر اطلاعات سودمندی در اختیار حسابرسان در امر قضاوت در پروژه های حسابرسی و استفاده از معیارهای ریسک حسابرسی در ارتباط با خوانایی و فهم گزارش های مالی گردد. همچنین نتایج پژوهش می تواند ایده های نو را برای انجام پژوهش های جدید در حوزه عملکرد مدیریت و حوزه حسابرسی در ارتباط با ویژگی های خوانایی گزارشگری مالی پیشنهاد نماید.

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

فهمیدن یک متن عوامل مختلفی را شامل می شود، به ویژه عوامل مرتبط با متن، خواننده و مداخله آموزشی (لیفا، ۱۹۹۶). خوانایی عنصری است که مربوط به متن نوشتاری است. خوانایی در مورد اندازه گیری چگونگی درک متن دشوار است، با توجه به استفاده از ساختارهای نحوی مکرر و پیچیده طبق گفته دویی (۲۰۰۴)، تحقیقات در مورد قابلیت خواندن در مدارس آمریکایی در قرن ۱۹ پدیدار شد و در قرن بیستم، محققان بر کاربرد نحو تمرکز کردند و معیارهای معنایی برای طراحی فرمولهایی که سطح درک متن را ضبط می کنند. نویسنده خاطر نشان می کند که تا سال ۱۹۸۰ تقریباً ۲۰۰ فرمول اساسی خوانایی برای متون نوشته شده به زبان انگلیسی وجود داشته است. خوانایی در اصل مسئولیت موفقیت در ارسال پیام کتبی به اشخاص ذینفع است و میزان پیچیدگی اطلاعات را ارائه می دهد. اسمیت و تافلر (۱۹۹۲) می فهمند که موفقیت در برقراری ارتباط پیام با سطح خوانایی افشای حسابداری روایی مرتبط است. اگر یک پیام به درستی درک نشود، نمی تواند برای نظارت یا تصمیم گیری مناسب باشد (جونز، ۱۹۸۸). بنابراین، با توجه به تلاش برای تأمین نیازهای اطلاعاتی کاربران، ارتباط روشن و مؤثر که درک را تسهیل می کند، یک ویژگی ضروری گزارش مؤثر است (شرودر و گیسون، ۱۹۹۰). پیام های واضح و خوانا برای کمک به سرمایه گذاران غیر پیشرفته در درک شرکت بسیار مهم است. پیچیدگی منجر به وقت و تلاش بیشتر برای استخراج اطلاعات مهم می شود که تحلیل سرمایه گذاران را به خطر می اندازد (بلومفیلد، ۲۰۰۲). به این ترتیب، با افزایش پیچیدگی اطلاعات، محیط اطلاعات

مانع می شود. اگرچه مرتبط است، این موضوع در تحقیقات دانشگاهی اندکی مورد بحث قرار گرفته است. جونز و شوماکر (۱۹۹۴)، ۳۲ مطالعه در مورد قابلیت خواندن در زمینه های حسابداری، ارتباطات تجاری و مدیریت را بررسی کردند و ۲۶ اثر پژوهشی در مورد گزارش های سالانه، سه مورد در مورد قانون مالیات و سه مورد در مورد کتاب های درسی مربوط به حسابداری یافتند. نتیجه گیری کلی تحقیق این است که گزارش های سالانه شرکت ها خواندن آن دشوار است و به عنوان ادبیات فنی در نظر گرفته می شود. با این حال، تحقیقات مشخص شده از نظر اندازه نمونه و دوره آنالیز محدود بودند، که باعث اختلال در کلیت نتایج می شود (فیشر و همکاران، ۲۰۱۰؛ جونز و شوماکر، ۱۹۹۴). علاوه بر این، تأکید می شود که این مطالعات ویژگی های متون نوشته شده به زبان انگلیسی را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده اند. در دهه گذشته، تحقیقات در مورد قابلیت خواندن از مطالعه ی اصلی توسط لی (۲۰۰۸) بد اخلاقی به دست آورد. در این مطالعه، لی (۲۰۰۸) رابطه بین قابلیت خوانایی گزارش های سالانه - همانطور که توسط شاخص فوگ ایجاد شده توسط رابرت گونینگ و لگاریتم طبیعی تعداد کلمات، و عملکرد مالی، با استفاده از رابطه سود عملیاتی اندازه گیری شده است. به کل دارایی شرکت های فهرست شده در بورس اوراق بهادار ایالات متحده بین سالهای ۱۹۹۳ و ۲۰۰۳ نتایج نشان می دهد که گزارش های سالانه بنگاه هایی که درآمد کمتری دارند، قابل درک نیستند و بنگاه ها با خواندن گزارش آسان تر، ماندگاری بیشتری و بیشتری دارند. بر اساس و گسترش تحقیقات قبلی، لوو همکاران (۲۰۱۷) چگونگی ارائه قابلیت خواندن گزارش های سالانه را در رابطه با مدیریت درآمد ارائه می دهد. مؤلفان با استفاده از معیار اصلی قابلیت خوانایی اتخاذ شده توسط لی (۲۰۰۸) و استفاده از سود هر سهم به عنوان معیار درآمدی، نمونه ای را که از شرکت های فهرست شده در بورس اوراق بهادار ایالات متحده بین سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۲ تهیه شده، یافتند. مدیریت نتایج برای غلبه بر درآمد سال گذشته، اطلاعات کمتری را می خوانید.

رابطه بین قابلیت خوانایی و درآمد در هنگام استفاده از اقدامات جایگزین پیچیدگی اطلاعات، و هنگامی که در محیط دیگری غیر از آمریکای شمالی استفاده شود، معتبر است. دیویس و همکاران (۲۰۱۲)، نمونه ای از تقریباً ۲۳۰۰۰ انتشار مطبوعاتی سه ماهه بین سالهای ۱۹۹۸ و ۲۰۰۳ را مورد تجزیه و تحلیل قرار داد. آنها اقدامات متنی خوش بینانه و بدبینانه متنی را ساختند و آنها را با عملکرد بنگاهها مطابق با بازده غیرعادی تجمعی و واریانس بازده داراییها مرتبط ساختند. نتایج نشان داد که سطح زبان خوش بینانه پیش بینی عملکرد بنگاه ها در سه ماهه های آینده است. آجینا و همکاران (۲۰۱۶) در مطالعه خود در بورس اوراق بهادار فرانسه بین سالهای ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۳ با ۱۶۳ بنگاه انجام شده، میزان خوانایی گزارش های سالانه را با استفاده از شاخص فوگ، ارزیابی درآمد از طریق تعهدی اختیاری و سود محاسبه شده به عنوان سود

خالص مقیاس شده توسط کل دارایی‌ها ارزیابی کرده است. یافته‌ها نشان می‌دهد شرکت‌هایی که مدیریت سود را انجام می‌دهند، تمایل به ارائه خوانایی کمتر از گزارش‌های سالانه خود دارند. این رابطه برای اندازه‌گیری نیز مشخص شد درآمد، به طوری که شرکت‌هایی که درآمد کمتری در دوره تحلیل دارند، از اطلاعات قابل فهم کمتری برخوردار بودند.

علاوه بر این، ناشی از سرگیری تحقیقات در مورد افشای حسابداری روایی، تحقیقات تجربی و نظری نشان می‌دهد، علاوه بر رابطه بین قابلیت خوانایی و درآمد، صورتهای مالی پیچیده: برای برخی از سرمایه‌گذاران گرانتر به نظر می‌رسد و در نتیجه کاهش فعالیت‌های تجاری میزان ایجاد اطلاعات را تا حدودی کاهش دهد (میلر، ۲۰۱۰).

عملکرد شرکتها، از مهمترین موضوعات مورد توجه مدیران، سرمایه‌گذاران، حساب‌برسان و سایر گروه‌های استفاده‌کنندگان محسوب می‌شود و نتایج شفاف و قابل فهم گزارش‌های عملکرد شرکتها، مبنای بسیاری از تصمیم‌گیری‌ها است. اطلاعات شفاف به حفظ تعادل بازارهای مالی کمک می‌کند و گسترش رسوایی مالی، اهمیت آن را برجسته کرده است. تنها یک سیاست ارتباط خوب می‌تواند اعتماد بین شرکتها و ذینفعان را تضمین کند (ایمن و همکاران، ۲۰۱۸). آسای و همکاران (۲۰۱۶) معتقدند که تصمیم‌گیری مناسب و با کیفیت از سوی استفاده‌کنندگان گزارش‌های مالی، مستلزم این است که آنها بتوانند این گزارشها را درک کنند. با توجه به اینکه حسابرس نتیجه بررسی صورتهای مالی را در گزارش حسابرسی ذکر می‌کند و در واقع گزارش حسابرسی راه ارتباطی بین حسابرس و عملکرد مدیران شرکت و استفاده‌کنندگان است، این انتظار وجود دارد که خواناتر بودن این گزارش موجب شود استفاده‌کنندگان بتوانند راحت‌تر و با کیفیت‌تر تصمیم‌گیری کنند. از طرف دیگر گزارش حسابرس مانند صورتهای مالی یکی از گزارشهای مالی است و انتظار می‌رود در تصمیم‌گیری مورد استفاده قرار گیرد. بنابراین از این جهت هم، اهمیت خوانایی گزارش حسابرس مشخص است.

پژوهش لی (۲۰۰۸) در زمینه اثربخشی خوانایی گزارشگری مالی و این موضوع که آیا سهامداران می‌توانند به صورت کارآمد و موثر از اطلاعات متنی استفاده کنند یا خیر، نشان داد که گزارشهای مالی با خوانایی کمتر، با پایداری کمتر سود مرتبط بوده و مدیران به مبهم کردن خبرهای بد در گزارش‌های مالی با خوانایی کمتر اقدام می‌کنند. همچنین نشان داد که خوانایی اطلاعات متنی بر این امر اثر می‌گذارد. به گفته آسای، الیوت و رنکامپ (۲۰۱۸). مدیران می‌توانند با دستکاری احساس زبانی و خوانایی افشاهای کیفی بر قضاوت سرمایه‌گذاران اثر گذاشته و آنها را هدایت یا گمراه کنند.

به نظر آسای و همکاران (۲۰۱۶) هر چه خوانایی گزارش‌های مالی کمتر باشد، تحلیل و ارزیابی آن برای حساب‌برسان سخت‌تر خواهد بود و در نتیجه کمتر به آن توجه می‌کنند. آنها

دریافتند که اعتماد حسابرسان به اطلاعات خواناتر، بیشتر است و منابع اطلاعاتی خارج از شرکت را نمی‌پذیرند. همچنین بوباکرو همکاران (۲۰۱۹) معتقدند که با افزایش پیچیدگی (کاهش خوانایی) گزارشهای مالی، توانایی سرمایه‌گذاران و حسابرسان برای پردازش و تجزیه و تحلیل این گزارشها کاهش می‌یابد. بنابراین گزارش حسابرسی که نتیجه بررسی گزارش های مالی را نشان می‌دهد، در صورتی بر تصمیم‌گیریها تأثیر خواهد داشت که توسط آنها قابل درک باشد. در این رابطه یو و ژانگ (۲۰۰۹) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که پیچیدگی گزارشهای مالی، واکنش کمتر از حد سرمایه‌گذاران را در پی خواهد داشت.

بررسی پژوهش‌های قبلی (دسوزا و همکاران، ۲۰۱۹)، نشان می‌دهد که زمانی که عملکرد شرکتها ضعیف است و شاخص‌های عملکرد مالی آن را بیان می‌کنند. مدیران سعی می‌کند خوانایی گزارش‌های مالی را پیچیده نمایند. در این صورت گزارش حسابرسان هم که براساس گزارش‌های عملکرد تهیه می‌شود ریسک قابلیت اتکا و حسابرسی را افزایش می‌دهند. در پژوهش حاضر به دنبال بررسی این موضوع هستیم که آیا عملکرد شرکت در قالب شاخصهای عملکرد مالی می‌تواند بر خوانایی گزارش حسابرسان تأثیر بگذارد یا خیر؟ چرا که عملکرد شرکتها در گزارش‌های سالانه منعکس می‌شوند و چون مدیران براساس فرضیه مبهم‌سازی مدیریت، خوانایی گزارشها را مدیریت می‌کنند، این مدیریت می‌تواند بر خوانایی گزارش حسابرسان تأثیر بگذارد و اینکه تأثیر مثبت یا منفی دارد، در پژوهش حاضر به آن پرداخته شده است.

خوانایی گزارش حسابرسان و پیامدهای حسابرسی

۱- تاخیر گزارش حسابرسی

یکی از عوامل که موجب افزایش توانایی کشف حسابرسان می‌شود. تلاش حسابرسی یا مدت زمانی است که حسابرسان برای رسیدگی‌ها صرف می‌کنند (محمدرضایی و همکاران، ۱۳۹۷). براساس نظریه تلاش حسابرسی، حسابرسان می‌توانند برای افزایش احتمال خطاهای عدم کشف و کاهش ریسک حسابرسی تلاش حسابرسی را افزایش دهند (لویو و ژانگ، ۲۰۰۳). آنها تلاشهای خود را برای صاحبکاران پریسک‌تر افزایش می‌دهند. از تاخیر گزارش حسابرسی به عنوان یکی از پیامدهای حسابرسی در رابطه با خوانایی گزارشگری مالی در این پژوهش استفاده می‌شود. تاخیر در گزارش حسابرسی عبارت است از تعداد روزهای بین پایان سال مالی شرکت و تاریخ ارائه گزارش حسابرسی (اشتون، ویلنگهام و الیوت، ۱۹۸۷). اگر کاهش محسوس در تاخیر گزارش حسابرسان، به علت کاهش تلاش حسابرسی باشد، ممکن است خطر کشف نشدن و خطای حسابرسی را افزایش دهد. شواهد پژوهش‌های لگیست (۱۹۹۹) نشان دادند که حسابرسان برای صاحب‌کارانی که احتمال ارائه نادرست یا تقلب دارند، تلاش‌های بیشتری می‌کنند. بر اساس

یافته های پژوهش رضائی و صفری گرایلی (۱۳۹۷)، خوانایی گزارشگری مالی، احتمال وقوع تقلب حسابداری شرکت را کاهش می دهد. همچنین آبرناسی و همکاران (۲۰۱۹) نشان دادند که شرکتهای با صورت های مالی خوانایی کمتر، در ارائه گزارش حسابرسی تاخیر بیشتری دارند. بنابراین بر اساس مبانی نظری و تجربی پژوهش، فرضیه دوم به این صورت که، تاخیر گزارش حسابرسی می تواند با خوانایی گزارش حسابرسی رابطه معناداری داشته و تاثیر بگذارد و با آن را تعدیل کند. تدوین کرده است.

۲- تغییرات حسابرسی

پژوهش های پیشین نشان می دهد که کناره گیری های حسابرسان زمانی تکرار می شود که صاحب کاران ریسک دادخواهی بیشتری وضع کنند (شو، ۲۰۰۰) و صاحب کاران سطوح مدیریت فعالیت های واقعی بیشتری داشته باشند (کیم و پارک، ۲۰۱۴). در خصوص خوانایی گزارشگری مالی چندین رویه وجود دارد که پیامدهای حسابرسی بر آن تاثیر گذارند. حسابرسی موظف است که هر گونه نایکخواهی مهم در گزارش های سالیانه را با صاحبکار در میان بگذارند، زیرا ممکن است که به طور کلی به تجدیدنظر در نوع گزارش سالانه اقدام کند. این موضوع با در نظر گرفتن حق الزحمه حسابرسی بیشتر، ممکن است رابطه بین مدیریت و حسابرسان را خدشه دار کرده و حسابرسان از کار کناره گیری کند (آبرناسی و همکاران، ۲۰۱۹). گزارش های صورتهای مالی با خوانایی کمتر، ممکن است زمینه ای برای تعدیل های بیشتر صاحب کار توسط حسابرسان شود و در صورت اعمال نشدن اصلاحات پیشنهادی توسط مدیریت صاحب کار، خطر حسابرسی افزایش یافته و موجب تغییر حسابرسان شود. در این راستا، آبرناسی و همکاران (۲۰۱۹) نشان دادند شرکت هایی که صورت های مالی آنها خوانایی کمتری دارد، بیشتر به تغییر حسابرسان اقدام می کنند. به این معنا که این شرکت ها برای حسابرسان خود، ریسک حسابرسی بیشتری وضع می کنند. بنابراین، شرکتهایی که گزارش های مالی خواناتر و فهم پذیرتری دارند، برای حسابرسان خود ریسک کمتری اعمال می کنند و انتظار می رود که تغییر حسابرسان کمتری داشته باشند و حسابرسان نیز به ادامه رابطه با صاحب کار و حسابرسی تمایل بیشتری نشان دهند. براساس همین ادبیات، فرضیه شوم بدین صورت تدوین گردیده است: بین تغییرات حسابرسان و خوانایی گزارشهای حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد.

■ پیشنهاد پژوهش

پژوهش هایی در حوزه خوانایی گزارشگری مالی در داخل و خارج کشور صورت گرفته است که به مواردی از مطالعات مرتبط با موضوع پژوهش اشاره می گردد.

عباس زاده و همکاران (۱۳۹۸) در مطالعه خود به بررسی عوامل موثر بر خوانایی گزارش حسابرسان با استفاده از یک رویکرد زبانی پرداختند. بدین منظور خوانایی ۱۲۰۲ گزارش حسابرسان

صادره طی سال‌های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۵ به کمک شاخص گانینگ فاگ اندازه‌گیری و تاثیر ویژگی‌های حسابرسان و ویژگی‌های شرکت مورد رسیدگی بر آن با روش داده‌کاوی درخت تصمیم فازی، تحلیل کوواریانس و رگرسیون گام به گام مورد مطالعه قرار گرفته است. نتایج نشان داد که اول، سطح خوانایی گزارش‌های حسابرسان صادره طی دوره پژوهش با یکدیگر تفاوت دارد. دوم، خوانایی گزارش‌های حسابرسان تحت تاثیر ویژگی‌های حسابرسان (موسسه و نویسنده گزارش) و ویژگی‌های شرکت مورد رسیدگی قرار می‌گیرد. سوم، مهمترین متغیرهای تعیین‌کننده میزان خوانایی گزارش حسابرسان به ترتیب اهمیت عبارتند از: اندازه موسسه حسابرسان (تاثیر منفی)، تلفیقی بودن/نبودن صورت‌های مالی (تلفیقی خوانایی کمتر)، اندازه شرکت مورد رسیدگی (تاثیر منفی)، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری شرکت مورد رسیدگی (تاثیر مثبت) و نوع گزارش حسابرسان (تعدیل نشده خوانایی بیشتر). چهارم، تاخیر در ارائه گزارش حسابرسان منجر به کاهش خوانایی آن می‌گردد.

ایزدی نیا و همکاران (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای به بررسی تاثیر لحن گزارش‌های هیئت مدیره بر عملکرد آتی شرکتها پرداختند. نتایج بررسی‌های تحقیق نشان می‌دهد که لحن گزارش‌های هیئت مدیره بر سودآوری و جریان نقد عملیات سال آتی شرکت تاثیر منفی و معناداری دارد. و شواهدی مبنی بر رفتار فرصت طلبانه مدیران از لحن گزارشگری مالی وجود دارد.

گرچی زاده و همکاران (۱۳۹۸) در مطالعه خود به بررسی تاثیر استراتژی‌های تجاری بر خوانایی صورت‌های مالی پرداختند. تحقیق حاضر در زمره تحقیقات کاربردی قرار دارد، چنانچه طبقه بندی انواع تحقیقات بر اساس ماهیت و روش مدنظر قرار گیرد، روش تحقیق حاضر از لحاظ ماهیت در زمره تحقیقات توصیفی قرار داشته و از نظر روش نیز در دسته تحقیقات همبستگی محسوب می‌گردد. به منظور تحلیل داده‌ها ابتدا پیش‌آزمون‌های ناهمسانی واریانس، آزمون F لیمر، آزمون هاسمن و سپس از آزمون رگرسیون چند متغیره برای تایید و رد فرضیه‌های تحقیق استفاده گردیده است. نتایج نشان داد استراتژی‌های تجاری بر خوانایی صورت‌های مالی تاثیر گذارند.

رضوانی و برندک (۱۳۹۸) در مطالعه خود به بررسی خوانایی گزارشگری مالی و هزینه‌های حسابرسان پرداختند. برای آزمون فرضیه از رگرسیون خطی چند متغیره و داده‌های ترکیبی استفاده شده است. نتایج آزمون فرضیه نشان داد که خوانایی گزارشگری مالی رابطه معنادار و معکوسی با هزینه‌های حسابرسان دارد. به عبارت دیگر هر چقدر خوانایی گزارشگری مالی بالاتر باشد هزینه‌های حسابرسان کمتر خواهد بود، و خوانایی کمتر گزارشگری مالی باعث افزایش هزینه حسابرسان می‌گردد.

خانی معصوم آبادی و رجب دری (۱۳۹۸) به مطالعه رابطه خوانایی گزارش های مالی و سیاست متهورانه مالیاتی با استفاده از سیستم معادلات همزمان در طی سالهای ۹۲ تا ۹۶ برای شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته اند. یافته های آنها نشان می دهد که بین خوانایی گزارش های مالی و سیاست متهورانه رابطه دوسویه و معناداری وجود دارد.

باقری ازغندی و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی ارتباط خوانایی صورتهای مالی و حساسیت سرمایه گذاران به استفاده از اطلاعات حسابداری پرداختند. نتایج نشان می دهد با افزایش خوانایی صورتهای مالی، حساسیت سرمایه گذاران به استفاده از اطلاعات حسابداری (غیرحسابداری) بیشتر (کمتر) شود. در این پژوهش برای اندازه گیری خوانایی، از شاخص فاگ و برای اندازه گیری حساسیت سرمایه گذاران به استفاده از اطلاعات حسابداری، از ضریب واکنش سود استفاده می شود. در مجموع، یافته های تجربی پژوهش حاکی از وجود رابطه معنادار و معکوس بین خوانایی صورتهای مالی و حساسیت سرمایه گذاران به استفاده از اطلاعات حسابداری می باشد. همچنین، حساسیت یاد شده برای شرکتهایی که سرمایه گذاران غیرعمده و غیرحرفه ای بیشتری دارند، بالاتر است.

احمدی و قائمی (۱۳۹۷) تاثیر مدیریت سود واقعی بر خوانایی گزارش های فعالیت هیات مدیره شرکتها را مورد بررسی قرار دادند. در این پژوهش با بهره گیری از الگوی رگرسیون چند متغیره مبتنی بر تکنیک داده های تلفیقی فرضیه ها مورد آزمون قرار گرفت. نتایج نشان می دهد که سود واقعی بر خوانایی گزارشگری مالی شرکتهای مورد بررسی تاثیر معناداری دارد. شرکتهایی که اقدام به مدیریت سود واقعی می کنند گزارش های سالانه خود را با خوانایی کم منتشر می کنند.

صفری گرایلی و رضائی پسته نوئی (۱۳۹۷) در پژوهشی تاثیر توانایی مدیریت بر خوانایی گزارشگری مالی شرکتها را برای دوره ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۵، مورد بررسی قرار دادند. مطابق با پیش بینی نظریه علامت دهی نتایج آنها نشان داد که توانایی مدیریت موجب بهبود خوانایی گزارشگری مالی شرکتها می گردد همچنین نتایج تجزیه و تحلیل اضافی حاکی از آن است که در شرکتهای بزرگتر، رابطه بین توانایی مدیریت و خوانایی گزارشگری مالی قوی تر است.

علی خانی و همکاران (۱۳۹۶) در تحقیقی ارتباط بازده با سطح خوانایی گزارش های پیش بینی سود و گزارش های حسابرسی آن را مورد بررسی قرار دادند. در این تحقیق تغییرات بازده با خوانایی گزارش های پیش بینی سود و گزارش حسابرسی آن برای شرکتهای پذیرفته شده بورس در بازه زمانی ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۳ مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین مدل های تحقیق با استفاده از رگرسیون چندگانه برازش شده است. نتایج تحقیق حاکی از عدم معنی داری رابطه تغییرات مثبت و منفی بازده با خوانایی گزارش پیش بینی سود ۳ ماهه، ۶ ماهه، ۹ ماهه و ۱۲ ماهه در

روش‌های فلش و گانینگ می‌باشد. همچنین یافته‌ها حاکی از عدم معنی‌داری رابطه بین تغییرات مثبت و منفی بازده با خوانایی گزارش حسابرسی پیش‌بینی سود می‌باشد.

دسوزا و همکاران (۲۰۱۹) در مطالعه خود به بررسی پیچیدگی های زبانی افشای حسابداری روایی در صورت های مالی پرداختند. این تحقیق ارتباط بین خوانایی افشای حسابداری روایی و عملکرد مالی را مورد بررسی قرار می‌دهد و استدلال می‌کند که مدیران هنگامی که عملکردشان ضعیف است، افشای حسابداری روایی را پیچیده تر می‌کنند. دریافتند که مدیران به منظور پنهان کردن اطلاعات عملکرد ضعیفشان به طور عمد افشای حسابداری روایی را پیچیده تر می‌کنند. یافته‌ها با فرضیات ابهام‌مدیریت مطابقت دارد و به درک این امر کمک می‌کند که گزارش های روایی پیچیده به منظور پنهان کردن اطلاعات مالی منفی مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین نشان داده شده است که اطلاعات پیچیده قبلی تأثیر منفی بر عملکرد فعلی شرکت دارد. بنابراین، از دیدگاه منطقی توافقی وجود دارد که گزارش های روایی پیچیده در روند تحلیل پرهزینه و کم‌تأثیر هستند.

آبرناسی و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی ارتباط خوانایی یادداشت های صورتهای مالی و معیارهای ریسک حسابرسی را مورد مطالعه قرار دادند. این مطالعه تأثیر خوانایی گزارش سالانه را بر نتایج حسابرسی بررسی می‌کند. نتایج نشان می‌دهد شرکت‌هایی که صورتهای مالی آنها کمتر قابل خواندن است دارای تأخیر گزارش ممیزی طولانی تر هستند و گردش حسابرس بالاتری دارند، که نشان می‌دهد این شرکت ها خطر مشارکت بیشتری را در این زمینه تحمیل می‌کنند.

هانگ و چنگ (۲۰۱۸) در مطالعه خود به بررسی تأثیر پیچیدگی اطلاعات بر شکست حسابرسی ناشی از تقلب های شرکت ها پرداختند. این مطالعه رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته، میزان تنوع و تحریم حسابرسی ناشی از تقلب شرکت را مورد بررسی قرار می‌دهد. شرکت های نمونه به صورت دستی از لیست شرکای حسابرسی که به دلیل تقلب شرکت ها تحریم شده اند، طبق قانون اوراق بهادار و قانون حسابداران رسمی در تایوان بین سال های ۱۹۹۲ تا ۲۰۱۰، جمع آوری شده اند. نتایج تجربی نشان می‌دهد که افزایش پیچیدگی اطلاعات شرکت ها با افزایش مبلغ پول معاملات با اشخاص وابسته، به ویژه معاملات مبتنی بر درآمد با اشخاص وابسته، احتمال افزایش تحریم های حسابرسی را افزایش می‌دهد. افزون بر این، تنوع محصول پیچیده تر باعث افزایش احتمال تحریم حسابرسان می‌شود. این نتایج از فرضیه عدم تقارن اطلاعات پشتیبانی می‌کند یعنی افزایش پیچیدگی اطلاعات شرکت ها، شفافیت اطلاعات را کاهش می‌دهد و بنابراین عدم تقارن اطلاعات بین مدیران و حسابرسان را افزایش می‌دهد و موجب افزایش ریسک

حسابرسی می شود. این تحقیقات نشان می دهد که حسابرسان زمانی که شرکت دارای معاملات با اشخاص وابسته پیچیده و تنوع محصول است، باید به ارائه کار حرفه ای حسابرسی توجه کنند. حسن (۲۰۱۷) رابطه بین توانایی مدیریت و خوانایی گزارشگری مالی را برای شرکتهای بازار سرمایه آمریکا مورد بررسی قرار داد. در این پژوهش برای سنجش خوانایی گزارشگری مالی از سه شاخ فوگ، فلش - کینکید و شاخص طول متن برای اندازه گیری توانایی مدیریت استفاده گردید. نتایج پژوهش نشان داد که شرکت های دارای مدیران توانمند، گزارشهای مالی خواناتری منتشر می کنند.

چان و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهش خود نشان دادند که خوانایی گزارش های مالی منجر به کاهش عدم اطمینان از انتظارات سود توسط افزایش قیمت سهام می شود. نتایج حاکی از آن است که بازار سهام به خوانایی گزارش های مالی واکنش نشان می دهند و این واکنش مثبت نسبت به کاهش عدم اطمینان از عملکرد آینده بوجود می آید. همچنین دریافتند که اثر خوانایی تنها برای شرکتهایی که هزینه تحقیق و توسعه بیشتری دارند مثبت و معناداری می باشد.

فخفخ^۱ (۲۰۱۵) با اشاره به انتقادات وارده بر قابل درک بودن گزارشهای حسابرس، به بررسی مشکلات زبانی گزارشهای حسابرسی صورتهای مالی تلفیقی تهیه شده بر اساس استاندارد بین المللی حسابرسی شماره ۷۰۰ پرداخت، وی دریافت که الزامات استاندارد مذکور با اصول زبانی در تضاد بوده و حسابرسان بایستی تلاش کنند ضمن رعایت استانداردهای مذکور تا حد امکان خوانایی گزارش های خود را بهینه سازی نمایند.

دمپسی و همکاران (۲۰۱۰) طی تحقیقی با عنوان عدم شفافیت مالی و عملکرد شرکت، خوانایی گزارشهای سالانه شرکتهای طی سالهای ۲۰۰۷-۱۹۹۴، نشان دادند که عملکرد شرکتهای (جریانهای نقدی عملیاتی به داراییها) دارای رابطه مثبت با قابل فهم بودن گزارش های آنها می باشد. آنها به رابطه منفی بین قابل فهم بودن گزارش های سالانه با اندازه شرکت رسیدند با این استدلال که شرکتهای بزرگ گرایش به پیچیده بودن دارند هم از لحاظ عملیاتی و هم از سایر جنبه ها، در تحقیقات خود به این نتیجه رسیدند که نسبت بدهی شرکتهای دارای رابطه منفی با خوانایی گزارش ها دارد.

لی (۲۰۰۶) در تحقیقی با عنوان رابطه خوانایی گزارش های سالانه و عملکرد شرکت، نشان داد گزارش های سالانه با سودآوری کم، دارای خوانایی کم می باشند. نتایج مطالعات، گویای این است که خوانایی گزارشگری مالی با عملکرد شرکت و اندازه شرکت به ترتیب همبستگی مثبت و منفی دارد. برای اندازه گیری خوانایی از شاخص فلش در پژوهش خود استفاده کرده است.

¹ Fakhfakh

پوند (۱۹۸۱) گزارش حسابرسان را ابزاری برای انتقال مفاهیم از حسابرسان به استفاده کنندگان صورتهای مالی دانسته و کارایی آن را تابعی از خوانایی و سهولت در درک مطالب تلقی نمود. وی معتقد بود وجود فیزیکی گزارش حسابرسان در میان صورتهای مالی حاوی پیام است، اما صرف وجود گزارش حسابرسان بدون توجه به نحوه نگارش آن برای انتقال موثر پیام کافی نیست. ارتباط مناسب بین حسابرسان و استفاده کنندگان اطلاعات مالی تنها زمانی به وجود می‌آید که پیام‌ها همانطور که مدنظر حسابرسان بوده است به گیرندگان پیام منتقل گردد. او خوانایی را بصورت میزان سهولت در درک مطلب به واسطه نوع نگارش پیام تعریف و به کمک شاخصهای گوناگون آن را اندازه‌گیری نموده و به این موضوع اشاره نمود که درک گزارشهای حسابرسان به سطح تحصیلاتی نیاز دارد که در آن سالها عمده استفاده کنندگان از آن بی بهره بوده‌اند.

۳- فرضیه‌های پژوهش

با توجه به مبانی نظری و عنوان پژوهش، متغیر بازده داراییها، به عنوان مهمترین شاخص عملکرد به حساب می‌آید و مدیران می‌توانند با پیچیده کردن گزارشهای مالی و افشای روایی آنها عملکرد ضعیف و بد خود را پوشش دهند. به این معنی که آیا عملکرد شرکت با سنجش شاخص عملکرد بر خوانایی گزارش‌های حسابرسان تاثیر دارد یا خیر؟ لذا با استفاده از مدل اول پژوهش، تاثیرات این متغیر بر خوانایی گزارشهای مالی، فرضیه اول تدوین گردیده است:

فرضیه اول: میزان بازده دارایی بر خوانایی گزارش‌های مالی تاثیر منفی و معنی‌داری دارد.

عوامل گوناگونی در پذیرش و ارزیابی ریسک‌های حسابرسان وجود دارد که حسابرسان آنها را لحاظ می‌کنند. جهت سنجش میزان خوانایی و تاثیرات متغیرهای تاخیرگزارش حسابرسان و تغییرات حسابرسان، مدل دوم برای فرضیات دوم و سوم تدوین گردیده است:

فرضیه دوم: تاخیر گزارش حسابرسان بر خوانایی گزارش‌های حسابرسان تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه سوم: تغییرات حسابرسان بر خوانایی گزارش‌های حسابرسان تاثیر منفی و معنی‌داری دارد.

۴- روش پژوهش

روش پژوهش از نظر ماهیت و محتوایی یک پژوهش از نوع همبستگی می‌باشد که برای کشف همبستگی بین متغیرها به روش پس‌رویدادی عمل خواهد شد. در این مطالعه، روش تحقیق از نوع تحلیل رگرسیونی و روش پانل دیتا می‌باشد. چرا که از یک طرف روابط بین متغیرها مورد بررسی قرار می‌گیرد و در طرف دیگر، اثر برخی متغیرها بر متغیر وابسته بررسی می‌شود.

در این تحقیق با توجه به جامعه آماری در نظر گرفته شده (شرکت‌های موجود در بورس اوراق بهادار تهران) از روش نمونه‌گیری حذفی استفاده گردید. در نتیجه تمامی شرکت‌های موجود در بورس اوراق بهادار تهران که شرایط زیر را دارا نباشند از نمونه آماری حذف گردیدند.

- صورت‌های مالی اساسی آن‌ها برای سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۸ موجود باشد.
- سال مالی آن‌ها منتهی به پایان اسفند ماه باشد.
- طی دوره پژوهش، تغییر سال مالی را تجربه نکرده باشند.
- داده‌های مورد نیاز برای دوره زمانی پژوهش موجود باشد

با توجه به متغیرهای موجود دوره زمانی در نظر گرفته شده برای این پژوهش، سال‌های ۱۳۸۹ الی ۱۳۹۸ می‌باشد. دلیل انتخاب بازه زمانی ده ساله دقیق بودن نتایج داده‌ها و تعمیم پذیری با اتکا بیشتر بوده است. حجم نمونه تعیین شده در حالت کلی (کل شرکت‌ها) ۱۵۲ مورد می‌باشد. داده‌های مربوط از گزارش‌های مالی و گزارش‌های حسابرسی منشر شده در سایت کدآل و ره آورد نوین ۳ استخراج گردید. در ادامه متغیرها و مدل‌های پژوهش شرح داده شده است:

متغیر خوانایی (READ): در حسابداری، میزان خوانایی با میزان دشواری موجود در یک متن و ارتباط آن با درک پیام سنجیده می‌شود. به نظر لی (۲۰۰۸)، قابلیت خوانایی را می‌توان با اقدامات خاص مانند اندازه متن، درک کرد. خوانایی اساساً مسؤل موفقیت در ارسال پیام کتبی به طرف‌های ذینفع است و میزان پیچیدگی اطلاعات را ارائه می‌دهد. (اسمیت و تافلر، ۱۹۹۲).

خوانایی به عنوان متغیر وابسته به وسیله شاخص فوگ سنجش می‌شود. از این رو در گام نخست، فایل متنی گزارش‌های حسابرسی مربوط به سال‌های ۱۳۸۹ الی ۱۳۹۸ از وب سایت کدال جمع‌آوری می‌گردد و شاخص خوانایی با استفاده از گانینگ فاگ به صورت زیر اندازه‌گیری می‌شود.

فرمول شماره (۱):

$$FOG = 0.4 \left[\left(\frac{\text{تعداد کلمات}}{\text{تعداد جمله‌ها}} \right) + 100 \left(\frac{\text{تعداد کلمات پیچیده}}{\text{تعداد کلمات}} \right) \right]$$

ورودیهای فرمول گانینگ فاگ عبارتند از: تعداد کلمات، تعداد جملات و تعداد کلمات پیچیده. با توجه تعداد زیاد گزارش‌های حسابرسی مورد بررسی، شمارش ورودیهای این فرمول به کمک کدنویسی به زبان PHP انجام پذیرفته است و فرایندهای زیر جهت تعیین سطح خوانایی گزارش‌های مالی در شاخص فوق به ترتیب زیر صورت گرفته است:

- ۱) انتخاب یک نمونه یکصد کلمه‌ای از ابتدا، یک نمونه یکصد کلمه‌ای از وسط و یک نمونه یکصد کلمه‌ای از اواخر گزارش به صورت تصادفی
- ۲) شمارش تعداد جمله‌های هر یک از نمونه‌ها
- ۳) مشخص کردن متوسط طول جملات از طریق تقسیم تعداد کلمات به تعداد جمله‌های کامل هر نمونه یکصد کلمه‌ای
- ۴) شمارش تعداد کلمات سه‌هجایی و بیش از سه‌هجایی موجود (کلمات پیچیده) در هر کدام از متون یکصد کلمه‌ای
- ۵) جمع کردن تعداد کلمات پیچیده با تعداد متوسط کلمات در جملات
- ۶) ضرب کردن حاصل جمع تعداد کلمات دشوار و متوسط کلمات در جملات با عدد ثابت ۰/۴
- ۷) انجام محاسبات بندهای ۴، ۵، ۶، برای دو نمونه یکصد کلمه‌ای دیگر
- ۸) محاسبه میانگین نتایج هر سه نمونه از طریق جمع کردن و تقسیم به تعداد رابطه بین شاخص فوگ و سطح خوانایی به شرح نگاره (۱) است:

نگاره ۱ - رابطه بین شاخص فوگ و خوانایی گزارش‌ها

شاخص فوگ	بالاتر از ۱۸	۱۸-۱۴	۱۴-۱۲	۱۰-۱۳	۸-۱۰
خوانایی	پیچیده	سخت	مناسب	قابل قبول	آسان

از آنجا که مقادیر بیشتر شاخص فوق، بیانگر میزان خوانایی کمتر زارش‌های مالی است؛ بنابراین، مقدار محاسبه‌شده در عدد منفی یک (-۱) ضرب می‌شود، تا معیار مستقیمی از شاخص خوانایی گزارشگری مالی به دست آید.

متغیر مستقل

بازده داراییها (ROA): بازده کل دارایی‌های یک شرکت به عنوان نتیجه فعالیت‌ها و کارایی شرکت‌ها در رابطه با بکارگیری آن‌ها می‌باشد. یکی از معیارهای اندازه‌گیری کارایی، محاسبه بازده دارایی‌هاست. بازده دارایی‌ها، توانایی شرکت را در ایجاد سود با توجه به میزان سرمایه گذاری انجام شده در شرکت اندازه‌گیری می‌کند و از تقسیم سودخالص عملیاتی شرکت بر منابع بکار گرفته شده بدست می‌آید. اعتبار بازده دارایی‌ها، به اندازه‌گیری مناسب سود و دارایی‌های مورد استفاده شرکت بستگی دارد. بازده دارایی‌ها به عنوان نسبت سود خالص بعد از مالیات به مجموع دارایی‌های اندازه‌گیری شده تعریف می‌گردد.

تاخیر گزارش حسابرس (ARL): فاصله بین تعداد روزهای پایان سال مالی ارائه صورتهای مالی حسابرسی شده تا زمان انتشار گزارش حسابرسی است.

تغییرات حسابرس: (AC) تعداد گردش حسابرس در طول دوره حسابرسی صورتهای مالی شرکتها است. اگر حسابرس شرکت تغییر کرده باشد، عدد ۱ و در غیر اینصورت عدد صفر (دفوند و همکاران، ۲۰۱۶).

متغیرهای کنترلی

در این مطالعه با تکیه بر مطالعه دسوزا و همکاران (۲۰۱۹) برخی متغیرهای کنترلی به مدل تحقیق اضافه می شود.

اندازه شرکت (SIZE): اندازه شرکت ممکن است در صورت های مالی آنها تأثیر بگذارد و آنها را پیچیده تر کند. این پیچیدگی را می توان در اندازه افشای حسابداری روایی منعکس کرد (لو و همکاران، ۲۰۱۷). بنابراین از لگاریتم خالص فروش سالیانه شرکت برای سنجش اندازه استفاده می شود.

عمر شرکت (AGE): در رابطه با سن شرکت انتظار می رود که شرکتهای با قدمت بیشتر، گزارش های مالی خواناتری منتشر کنند (لو و همکاران، ۲۰۱۷؛ حسن، ۲۰۱۷). لذا، در این پژوهش، عمر شرکتها بر اساس فاصله زمانی بین تاریخ تاسیس شرکتها تا پایان دوره زمانی پژوهش، در نظر گرفته شده است. لگاریتم طبیعی تعداد سال های فعالیت شرکت از مان تاسیس.

اهرم مالی (LEV): شرکت هایی که بدهی بالایی دارند ممکن است مجبور به ترغیب شرکت های ارائه دهنده سرمایه به سرمایه گذاری شوند و از این طریق اطلاعات پیچیده تری را فاش کنند. انتظار می رود یک علامت مثبت برای اندازه گیری اهرم در ارتباط با قابلیت خواندن باشد، همانطور که در تحقیق آجینا و همکاران (۲۰۱۶) وجود دارد. از مجموع بدهی های جاری و غیرجاری به کل دارایی به عنوان معیار اهرم استفاده می شود.

مدلهای پیشنهادی تحقیق به صورت رابطه زیر می باشد:

مدل شماره (۱) برای فرضیه اول

$$READABILITY = \beta_0 + \beta_1 ROA_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 AGE_{it} + \beta_6 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل شماره (۲) برای فرضیه های دوم و سوم

$$READABILITY = \beta_0 + \beta_1 ARL_{it} + \beta_2 AC_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 AGE_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$$

۵- یافته های پژوهش

با توجه به مقادیر جدول (۱) که اطلاعات آمار توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می دهد میانگین و میانه خوانایی به ترتیب برابر با ۱۵.۶۸۷ و ۱۵.۶۹۰ است که براساس سنجش متغیر خوانایی در طبقه سخت قرار دارد. جدول آمار توصیفی نشان می دهد که حداقل و حداکثر بازده دارایی برای شرکتهای نمونه در محدوده حداقل ۰.۲۳۰- و حداکثر ۰.۴۹۰ می باشد. حداقل بازده

دارایی‌ها منفی است این عدد به این مفهوم است که در برخی از مشاهدات، شرکتها دارای زیان بوده‌اند. همچنین میانگین متغیر تاخیر گزارش حسابرس برابر با ۴.۲۵۶ است. این متغیر توسط لگاریتم طبیعی فاصله بین تعداد روزهای پایان سال مالی و ارائه صورتهای مالی حسابرسی شده سنجیده شده است. حداقل و حداکثر لگاریتم طبیعی تغییرات حسابرس برای شرکتهای نمونه به ترتیب برابر ۰.۰۰ و ۱.۰۰۰ قرار دارد. میانگین برای اندازه شرکت ۱۱.۲۷۴ است. حداکثر و حداقل متغیر لگاریتم عمر شرکت به ترتیب برابر با ۴.۸۵۰ و ۲.۳۰۰ است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت در تمامی متغیرها پراکندگی متوسطی وجود دارد که این موضوع را می‌توان از روی مقدار انحراف استاندارد استنباط کرد. همچنین از روی فاصله میانه و میانگین می‌توان متقارن بودن یا نبودن متغیر را نتیجه گرفت که همه متغیرهای دارای تقارن نسبی هستند.

جدول ۱- آمارهای توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	میانه	انحراف معیار	مینیمم	ماکزیمم
خوانایی	۱۵.۶۸۷	۱۵.۶۹۰	۱.۱۲۴	۱۲.۲۹۰	۱۹.۵۸۰
بازده دارایی	۰.۰۹۸	۰.۱۰۰	۰.۱۰۴	-۰.۲۳۰	۰.۴۹۰
تغییرات حسابرس	۰.۲۶۶	۰.۰۰۰	۰.۴۴۲	۰.۰۰۰	۱.۰۰۰
تأخیر گزارش حسابرس	۴.۲۵۶	۴.۳۷۰	۰.۴۳۰	۱.۶۱۰	۴.۹۱۰
اهرم مالی	۰.۵۹۵	۰.۵۹۰	۰.۱۸۰	۰.۰۶۰	۱.۱۸۰
اندازه	۱۱.۲۷۴	۱۱.۳۰۵	۲.۰۰۰	۴.۵۷۰	۱۷.۵۱۰
عمر	۳.۴۹۶	۳.۵۰۰	۰.۳۸۵	۲.۳۰۰	۴.۸۵۰

مطابق جدول (۲) براساس نتایج آزمون دیکی فولر تعمیم یافته جهت آزمون ایستایی و پایایی، تمامی متغیرها براساس $P - Value$ به دست آمده، پایا هستند.

جدول ۲- نتایج آزمون ریشه واحد دیکی - فولر تعمیم یافته

نتیجه	$P - Value$	آماره ADF	متغیر
بدون روند و عرض از مبدا در سطح پایا است	۰.۰۰۰۱ ***	۵۱۹.۸۷۵	خوانایی
بدون روند و عرض از مبدا در سطح پایا است	۰.۰۰۰۱ ***	۶۵۰.۵۶۱	بازده دارایی
بدون روند و عرض از مبدا در سطح پایا است	۰.۰۰۰۱ ***	۴۶۶.۱۷۴	تغییرات حسابرس
بدون روند و عرض از مبدا در سطح پایا است	۰.۰۰۰۱ ***	۷۶۰.۰۹۱	تأخیر گزارش حسابرس
با روند و با عرض از مبدا در سطح پایا است	۰.۰۰۰۱ ***	۵۶۶.۱۷۱	اهرم مالی
بدون روند و با عرض از مبدا در سطح پایا است	۰.۰۰۰۱ ***	۵۵۶.۹۴۲	اندازه
بدون روند و با عرض از مبدا در سطح پایا است	۰.۰۰۴۵ ***	۱۸۲.۹۱۷	عمر

*** معنی‌دار در سطح ۵ درصد

جدول ۳- نتایج آزمون چاو و هاسمن

مدل اول (فرضیه اول)	
آماره آزمون- چاو	<i>P - Value</i>
۶.۵۱۱	۰.۰۰۰۱ ***
نتایج آزمون هاسمن	
۹.۵۶۲	۰.۰۰۰۱ ***
مدل دوم (فرضیات دوم و سوم)	
آماره آزمون- چاو	<i>P - Value</i>
۳.۲۴۸	۰.۰۰۰۱ ***
نتایج آزمون هاسمن	
۶.۹۹۴	۰.۰۰۰۱ ***

*** معنی‌دار در سطح ۵ درصد

جدول (۳) نتایج آزمون چاو برای انتخاب بین مدل آمیخته و مدل پانلی نشان می‌دهد که بدلیل اینکه *P - Value* از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ کمتر است بنابراین فرض صفر (مدل آمیخته) رد می‌شود و فرض یک (مدل پانلی) انتخاب می‌شود. همچنین نتایج آزمون هاسمن نشان می‌دهد که بدلیل اینکه *P - Value* از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ کمتر است بنابراین فرض صفر (مدل اثرات تصادفی) رد می‌شود و فرض یک (مدل اثرات ثابت) انتخاب می‌شود.

جدول ۴- نتایج آزمون مدل اول (فرضیه اول پژوهش)

$READABILITY = \beta_0 + \beta_1 ROA_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 AGE_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$				
متغیر	مقدار ضریب	انحراف معیار	t آماره	<i>P - Value</i>
ثابت مدل	۱.۴۸۴	۰.۳۲۹	۴.۵۰۵	۰.۰۰۰۱ ***
بازده دارایی	۱.۳۴۹-	۰.۲۷۷	۴.۸۷۸-	۰.۰۰۰۱ ***
اندازه	۰.۰۱۱-	۰.۰۱۴	۰.۷۹۴-	۰.۴۲۷
عمر	۰.۰۴۲	۰.۰۷۴	۰.۵۶۴	۰.۵۷۳
اهرم مالی	۰.۳۱۶-	۰.۱۶۷	۱.۸۸۸-	۰.۰۵۹
ضریب تعیین		۰.۴۲		
ضریب تعیین تعدیل شده		۰.۴۱		
آماره F		۲.۶۱۷ (۰.۰۰۱ ***)		

*** معنی‌دار در سطح ۵ درصد

طبق جداول (۴) مدل رگرسیونی با توجه به آماره F و $P-Value$ به دست آمده معنی‌دار است (چون $P-Value$ از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ کمتر است بنابراین از نظر آماری معنی‌دار است) که این موضوع بیانگر معنی‌دار بودن مدل است. همچنین ضریب تعیین مدل برابر ۰/۴۲ است که نشان می‌دهد ۴۲ درصد تغییرات متغیر وابسته (ویژگی خوانایی) در اثر متغیرهای مستقل و کنترلی است که میزان قابل قبولی است. در ادامه برای تعیین اثر هر یک از این متغیرها آزمون معنی‌داری ضرایب انجام می‌شود. با توجه به ضریب بازده دارایی‌ها (ROA) در مدل رگرسیونی که به ترتیب برابر با ۱/۳۴۹- می‌باشد و چون $P-Value$ از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ کمتر است. بنابراین از نظر آماری معنی‌دار است و فرضیه اول رد نمی‌شود یعنی: میزان بازده دارایی بر خوانایی گزارشهای مالی تاثیر منفی و معنی‌داری دارد.

جدول ۵- نتایج آزمون مدل دوم (فرضیه‌های دوم و سوم)

$READABILITY = \beta_0 + \beta_1 ARL_{it} + \beta_2 AC_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 AGE_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \varepsilon_{it}$				
$P-Value$	آماره t	انحراف معیار	مقدار ضریب	متغیر
۰/۰۰۰۱	۴/۸۲۰	۰/۳۹۷	۱/۹۱۵	ثابت مدل
۰/۰۰۰۱	۵/۶۳۰	۰/۰۶۲	۰/۳۴۸	تاخیر گزارش حسابرس
۰/۰۰۰۱	-۵/۹۹۱	۰/۰۶۰	-۰/۳۶۱	تغییرات حسابرس
۰/۷۲۶	-۰/۳۵۱	۰/۰۱۳	-۰/۰۰۵	اندازه
۰/۹۱۰	۰/۱۱۳	۰/۰۶۹	۰/۰۰۸	عمر
۰/۱۱۰	-۱/۶۰۲	۰/۱۵۵	-۰/۲۴۸	اهرم مالی
۰/۳۶	ضریب تعیین			
۰/۳۵	ضریب تعیین تعدیل شده			
(۰/۰۰۰۱ ***)	۲۰/۸۳۰	آماره F		

*** معنی‌دار در سطح ۵ درصد

طبق جداول شماره (۵)، مدل رگرسیونی با توجه به آماره F و $P-Value$ به دست آمده معنی‌دار است (چون $P-Value$ از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ کمتر است بنابراین از نظر آماری معنی‌دار است) که این موضوع بیانگر معنی‌دار بودن مدل است. همچنین ضریب تعیین مدل برابر ۰/۳۶ است که نشان می‌دهد ۳۵ درصد تغییرات متغیر وابسته (ویژگی خوانایی) در اثر متغیرهای

مستقل و کنترلی است که میزان قابل قبولی است. در ادامه برای تعیین اثر هریک از این متغیرها در ادامه آزمون معنی‌داری ضرایب انجام می‌شود.

با توجه به ضریب تأخیر گزارش حسابرس (*ARL*) در مدل رگرسیونی که برابر با ۰.۳۴۸ می‌باشد و چون *P-Value* از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ کمتر است بنابراین از نظر آماری معنی‌دار است و فرضیه دوم رد نمی‌شود یعنی: تأخیر گزارش حسابرس بر خوانایی گزارش‌های حسابرسی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

با توجه به ضریب تغییرات حسابرس (*AC*) در مدل رگرسیونی که برابر با ۰.۳۶۱- می‌باشد و چون *P-Value* از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ کمتر است بنابراین از نظر آماری معنی‌دار است و فرضیه سوم رد نمی‌شود یعنی: تغییرات حسابرس بر خوانایی گزارش‌های حسابرسی تأثیر منفی و معنی‌داری دارد.

۶- نتیجه‌گیری و بحث

تقاضا برای حسابداری و اطلاعات مالی نیاز به درک بهتر انگیزه پیرامون تهیه این اسناد دارد. براساس فرضیه مبهم سازی مدیریتی، افشای حسابداری روایی ممکن است به روش پیچیده‌ای تهیه شود تا استخراج اطلاعات دشوارتر شود. نتایج پژوهش حاکی از آن است که شرکت‌هایی که درآمد کمتری دارند، افشاگری‌های حسابداری روایی کمتر قابل درک، را ارائه می‌دهند. این یافته‌ها مطابق با این ایده است که مدیران عمداً پیام‌هایی را که پیچیده تلقی می‌شوند به عنوان راهی برای پنهان کردن عملکرد نامطلوب به بازار ارسال می‌کنند. نتایج به دست آمده همان است که از اثرات احتمالی پایدار بودن اطلاعات پیچیده بر عملکرد مالی کل بنگاه استفاده شود. شواهد این رابطه نشان می‌دهد که اطلاعات پیچیده قبلی بر عملکرد فعلی بنگاهها تأثیر منفی می‌گذارد. این نشان می‌دهد که بازار، حداقل در بعضی از موارد، زبان مدیران را نشانه‌ای مطمئن از عملکرد یک شرکت می‌داند. بنابراین نتیجه فرضیه اول پژوهش بیان می‌کند، هرچقدر بازده دارایی منفی باشد نشان دهنده عملکرد ضعیف شرکت‌ها می‌باشد و شرکتها، تمایلی به ارائه اطلاعات پیچیده و در نهایت موجب خوانایی کم گزارش‌های مالی خواهد شد. پس بازده دارایی به عنوان یکی از شاخص‌های عملکرد بر خوانایی گزارش‌های مالی تأثیر منفی و معنی‌داری دارد. نتایج فرضیه اول در بازار سرمایه ایران با یافته‌های دسوزا و همکاران ۲۰۱۸ مطابقت دارد. ریسک حسابرسی همواره بخشی اجتناب‌ناپذیر از فرایند حسابرسی است که در سالهای اخیر، حسابرسان بیشتر به آن توجه کرده‌اند و سعی در مدیریت آن داشته‌اند. یکی از عوامل مؤثر بر ریسک پروژه حسابرسی نحوه ارائه اطلاعات و خوانایی گزارشگری مالی مدیریت صاحبکار است. در فرضیه دوم وسوم به ارتباط دو متغیر ریسک حسابرسی با خوانایی گزارش

های حسابداری پرداخته شد. معیارهای ریسک پروژه حسابداری پرداخته شده است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که در شرکت‌هایی که خوانایی گزارشگری مالی آنها بیشتر است، تأخیر گزارش حسابداری کمتری وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش آبرناسی و همکاران (۲۰۱۹) مطابقت دارد. این یافته حاکی از آن است که حساب‌رسان در شرکت‌های با خوانایی گزارشگری مالی بیشتر، در مقایسه با شرکت‌های با خوانایی گزارشگری مالی کمتر، بودجه زمانی و دامنه حسابداری و تلاش کمتری دارند و در نتیجه ریسک پروژه حسابداری کمتری را نیز تحمل خواهند کرد. بنابراین خوانایی گزارشگری مالی بالا موجب صدور گزارش حسابداری به موقع و سودمندی اطلاعات برای ذینفعان می‌شود. نتایج حاصل از فرضیه دوم پژوهش نشان داد که شرکت‌های با گزارش‌های مالی خوانایی کمتر، در ارائه گزارش حسابداری تأخیر بیشتری دارند. بنابراین، بر اساس مبانی نظری و تجربی پژوهش، گزارشگری مالی پیچیده و با خوانایی کمتر، موجب افزایش تلاش حسابداری برای مدیریت ریسک پروژه حسابداری می‌شود. چنانچه خوانایی گزارشگری مالی نشانگر ریسک پروژه حسابداری بیشتر باشد، انتظار می‌رود خوانایی گزارشگری مالی موجب کاهش تأخیر در ارائه گزارش حسابداری شود. به بیان دیگر، گزارش‌های مالی ناخوانا موجب افزایش بودجه زمانی حسابداری، تلاش بیشتر حساب‌رسان و در نتیجه تأخیر در گزارش حسابداری می‌شود. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که خوانایی گزارشگری، احتمال تغییر و گردش حساب‌رسان را کاهش می‌دهد که این یافته‌ها با یافته‌های تحقیقات آبرناسی و همکاران (۲۰۱۹) و کاوادا و جان‌دنگ (۲۰۲۰) مطابقت دارد. و این قابلیت خوانایی، ساده و روان بودن یا پیچیدگی در مباحث و قراردادهای حسابداری اطلاعات اثربخشی ارائه می‌کند و بر تصمیمات حساب‌رسان و صاحبان کار اثر می‌گذارد.

در فرآیند پژوهش، شرایطی وجود دارد که خارج از کنترل پژوهشگر است، ولی به طور بالقوه می‌تواند نتایج پژوهش را تحت تأثیر قرار دهد. نبود معیار اندازه‌گیری جامع، بومی و داخلی برای سنجش خوانایی و نبود نرم افزارهای خاص اندازه‌گیری خوانایی و استفاده از روش سنتی و دستی. همچنین تفاوت در روش‌های محاسبه متغیرهای تحقیق در نتایج تحقیق تأثیر داشته است که به عنوان یک محدودیت به شمار می‌رود و تعدیلی از این بابت به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات صورت نگرفته است.

محدودیت‌های مطالعه می‌تواند به عنوان منبع تحقیقات آینده احتمالی شناخته شود، که می‌تواند جنبه‌هایی مانند خوانایی محاسبه شده با استفاده از فرمول‌های حاصل از زبان‌شناسی محاسباتی، و پراکسی‌هایی مانند لحن مبهم و نوشتن (خوش بینانه و بدبینانه) را در نظر بگیرد. بر اساس نتایج فرضیه‌های پژوهش، پیشنهاد می‌گردد که در پژوهش‌های آتی به موارد زیر پرداخته شود:

- ۱- در بررسی خوانایی گزارشهای مالی و عملکرد شرکتهای، از شاخص های غیر مالی عملکرد، در پژوهش های آتی استفاده گردد .
- ۲- براساس نتایج فرضیات دوم و سوم، به پژوهشگران آتی پیشنهاد می گردد که تأثیر خوانایی گزارشگری مالی بر کیفیت حسابرسی، نوع اظهارنظر حسابرسان و ضعف کنترلهای داخلی را بررسی و آزمون کنند.
- ۳- پیشنهاد دیگر بر اساس یافته های پژوهش، چگونگی ایجاد ارزش افزوده گزارش های مالی از لحاظ کیفیت با بررسی جامع ویژگی های خوانایی است که پژوهشگران آتی می توانند آن را در نظر بگیرند .

۷- تقدیر، تشکر و ملاحظات اخلاقی

بدینوسیله از تمامی اساتید و نویسندگانی که در تدوین این مقاله پژوهشی، به نوعی راهنما بی و مشاوره نموده اند نهایت سپاس و قدردانی را داریم.

فهرست منابع

- احمدی، آمنه و قائمی، محمد حسین (۱۳۹۷). مدیریت سود واقعی و خوانایی گزارشگری مالی، پژوهش های کاربردی در گزارشگری مالی، سال ۷، شماره ۱۳، صص ۴۵-۷۲
- ایزدی نیا، ناصر؛ پله، مولود؛ امیری، هادی (۱۳۹۸). تأثیر لحن گزارشهای هیئت مدیره بر عملکرد آتی شرکتهای مبتنی بر دو دیدگاه علامت دهی و رفتار فرصت طلبانه مدیران، فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری، سال ۴، شماره ۸، صص ۱-۳۱
- باقری ازغندی، ابوطالب؛ حصارزاده، رضا؛ عباس زاده، محمدرضا (۱۳۹۷). خوانایی صورتهای مالی و حساسیت سرمایه گذاران به استفاده از اطلاعات حسابداری، چشم انداز مدیریت مالی، سال ۸، شماره ۲۳، صص ۸۷-۱۰۳
- خانی معصوم آبادی، ذبیح الله و رجب دری، حسین (۱۳۹۸). رابطه ناخوانایی گزارش های مالی و سیاست متهورانه مالیاتی با استفاده از سیستم معادلات همزمان. پژوهش های حسابداری مالی، سال ۱۱، شماره ۱، صص ۴۱-۵۴
- رضایی پسته نوئی، یاسر و صفری گرایلی، مهدی (۱۳۹۷). خوانایی گزارشگری مالی و احتمال گزارشگری مالی متقلبانة. پژوهش های حسابداری مالی، دوره ۱۰، شماره ۴، صص ۴۳-۵۸

رضوانی، فریبا و برندک، سجاد (۱۳۹۸). خوانایی گزارشگری مالی و هزینه های حسابرسی. چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۲، شماره ۱۸، صص ۱۱۲-۱۲۶.

سرهنگی، حجت؛ ابراهیمی، سعید؛ الهیاری ابهری، حمید(۱۳۹۳). بررسی اثر یچیبیدگی گزارشگری مالی بر رفتار معاملاتی سرمایه گذاران در بازار سرمایه ایران . بورس اوراق بهادار، ۲۷صص۵۹-۷۸

صفری گرایلی، مهدی؛ رضائی پسته نوئی، یاسر(۱۳۹۷). توانایی مدیریت و خوانایی گزارشگری مالی: آزمون نظری علامت دهی، مجله دانش حسابداری، دوره ۹، شماره ۲، صص ۱۹۱-۲۱۸

عباس زاده، محمدرضا؛ صالحی، مهدی؛ نسیم طوسی، فرهاد(۱۳۹۸). بررسی عوامل مؤثر بر خوانایی گزارش حسابر: یک رویکرد زبانی. فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال ۱۶، شماره ۶۴، صص ۳۱-۵۷

علی خانی، سمیرا. (۱۳۹۶). بررسی ارتباط بازده با سطح خوانایی گزارش های پیش بینی سود و گزارش های حسابرسی آن. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد.

گرچی زاده، داود؛ مرادی، زهرا؛ شریف، زهرا(۱۳۹۸). تاثیر استراتژی های تجاری بر خوانایی صورت های مالی. رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، سال ۳، شماره ۲۲، صص ۵۳-۷۲

محمدرضایی، فخرالدین؛ تنانی، محسن؛ علی آبادی، ابوالفضل (۱۳۹۷). خطای حسابرسی: تأخیر در گزارش حسابرسی و نقش تعدیلگر مالکیت خانوادگی. بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۲۵(۱)، صص ۵۱-۷۰

- Ajina, A., Laouiti, M., & Msolli, B. 2016. Guiding through the Fog: Does annual report readability reveal earnings management? *Research in International Business and Finance*, 38: 509-516.
- Abernathy, J.L., Guo, F., Kubik, T.R. & Masli, A. 2018. Financial statement footnote readability and corporate audit outcomes. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 38(2) : 1-26
- Asay, H.S., Libby, R. & Rennekamo, K. 2018. Firm performance, reporting goals, and language choices in narrative disclosures. *Journal of Accounting and Economics*, 65(2-3): p 380-398,
- Ashton, R.H., Willingham, J.J., & Elliott, R.K. 1987. An empirical analysis of audit delay. *Journal of Accounting Research*, 25(2), 275-292
- Aymen, A., B.S. Sourour, and M. Badreddine. 2018. The effect of annual report readability on financial analysts' behavior. *Journal of Economics, Finance and Accounting* 5(1): 26-37.
- Bloomfield, R. 2002. The "Incomplete Revelation Hypothesis" and Financial Reporting. *Accounting Horizons*, 16(3) : 233-243.

- Boubaker, S. D., Gounopoulos, H., & Rjiba, H. 2019. Annual report readability and stock liquidity. *Financial Markets, Institutions and Instruments* 28(2): 159-186
- Chun, C., Hui, K. & Zhang, Y. 2016. "Analyst Report Readability and Stock Returns". Available at SSRN2182422.
- Courtis, J. K. 1987. Fry, Smog, Lix and Rix: Insinuations About Corporate Business Communications. *The Journal of Business Communication*, 24(2): 19-27.
- Davis, A. K., Piger, J. M., & Sedor, L. M. 2012. Beyond the Numbers: Measuring the Information Content of Earnings Press Release Language. *Contemporary Accounting Research*, 29(3), 845-868.
- Dempsey, S. J., Harrison, D. M., Luchtenberg, K. F., & Seiler, M. J. 2010. *Financial Opacity and Firm Performance: The Readability of REIT Annual Reports*. Springer Science + Business Media, LLC 2010.
- DeFond, M. L., Chee, Y. L. & Zaang, Y. 2016. Client Conservatism and Auditor-Client Contracting. *The Accounting Review*, 90(1), 69-98
- De Souza, J. A. S., Rissatti, J. C., Rover, S. & Borba, J. A. 2019. The linguistic complexities of narrative accounting disclosure on financial statements: An analysis based on readability characteristics. *Research in International Business and Finance*, 48: 59-74,
- DuBay, W. H. 2004. The principles of readability. *Impact Information*. <https://doi.org/10.1.1.91.4042>
- Fakhfakh, Mondher. 2015. The readability of international illustration of auditor's report: An advanced reflection on the compromise between normative principles and linguistic requirements. *Journal of Economics, Finance and Administrative Science*, 20
- Fisher, R., Van Staden, C. & Richards, G. 2019. Watch that tone: An investigation of the use and stylistic consequences of tone in corporate accountability disclosures. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 35(1): p 77-105.
- Hasan, M. M. 2017. Managerial ability, annual report readability and disclosure tone (April 23, 2017).
- Hillegeist, S. A. 1999. Financial reporting and auditing under alternative damage appointment rules. *The Accounting Review*, 74(3), 347-369.
- Hung, Y. S. & Cheng, Y. C. 2018. The impact of information complexity on audit failures from corporate fraud: Individual auditor level analysis. *Asia Pacific Management Review* 23 2018: 72-85.
- Jones, M. J. 1988. A Longitudinal Study of the Readability of the Chairman's Narratives in the Corporate Reports of a UK Company. *Accounting and Business Research*, 18(72), 297-305.
- Jones, M. J., & Shoemaker, P. A. 1994. Accounting narratives: a review of empirical studies of content and readability. *Journal of Accounting Literature*, 13, 142-184.
- Kim, Y. & Park, M. S. 2014. Real activities manipulation and auditors' client-retention decisions. *The Accounting Review*, 89(1), 367-401.
- Knechel, W. R., & Payne, J. L. 2001. Additional evidence on audit report lag. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 20(1), 137-146.
- Lee, T. A., & Tweedie, D. P. 1975. Accounting information: an investigation of private shareholder usage. *Accounting and Business Research*, 5(20): 280-291

- Leffa, V. J. 1996. Fatores da compreensão na leitura. *Cadernos Do IL*, 15(15): 143–159.
- Li, F. 2008. Annual report readability, current earnings, and earnings persistence. *Journal of Accounting and Economics*, 45(2–3): 221–247.
- Lo, K., Ramos, F., & Rogo, R. 2017. Earnings management and annual report readability. *Journal of Accounting and Economics*, 63(1):1–25.
- Lobo, G.J., & Zhao, Y. 2013. Relation between audit effort and financial report misstatements: Evidence from quarterly and annual restatements. *The Accounting Review*, 88(4), 1385-1412
- Miller, B. P. 2010. The effects of reporting complexity on small and large investor trading. *The Accounting Review*, 85(6), 2107–2143.
- Pound, G. D. 1981. "A note on audit report readability", *Accounting and Finance*, 21, 1.
- Previts, G. J., Bricker, R. J., Robinson, T. R. & Young, S. J. 1994. A content analysis of sellside financial analysts company reports. *Accounting Horizons*, 8(2), 55–70.
- Schroeder, N., & Gibson, C. G. 1990. Readability of Management's Discussion and Analysis. *Accounting Horizons*, 4(4), 78–87.
- Shu, S. Z. 2000. Auditor resignations: Clientele effects and legal liability. *Journal of Accounting and Economics*, 29(2), 173-205.
- Simunic, D. A., & Stein, M. T. 1987. The Impact of Litigation Risk on Audit Pricing: A Review of the Economics and the Evidence. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 15, 120–134
- Smith, M., & Taffler, R. 1992. Readability and Understandability: Different Measures of the Textual Complexity of Accounting Narrative. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 5(4): 84–98..
- Shu, S. Z. 2000. Auditor resignations: Clientele effects and legal liability. *Journal of Accounting and Economics*, 29(2), 173-205.
- You, H., and X. Zhang. 2009. Financial reporting complexity and investor underreaction to 10-K information. *Review of Accounting Studies* 14 (4): 559-586